

ERDÉLYI LAPOK

Ung. Ramaszetter H. Budapest
UNGARIA, I., Disztér 2. tp. Budapest

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: Belföldön: Egész évre 600, félévre 300, negyedévre 210, egy hónap 70 lel. Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 45 P, negyedévre 35 P. Egyes száma ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Kitűzték október tizenhatodikára a leszerelési konferencia újakezdését

Teljes a zűrzavar. — Mozgalom indult a konferencia új elnapolásáért

Genfből jelentik: A leszerelési konferencia elnöksége hétfőn délután ülést tartott. Henderson elnök fejtegette a helyzet nehézségeit, rámutatva arra, hogy a folytonos riasztó hírek, az általános bizalmatlanság és nyugtalanság mennyire megnehezíti munkáját. Az egyes pontokban azért nem tudott még létrejönni megegyezés.

Az elnökség ezután a főbizottság ülését október 16-ra tűzte ki.

Eden, angol külügyi államtitkár megbízást kapott, hogy a MacDonalddal fele tervéhez kiegészítő javaslatot dolgozzon ki. Eden a megbízást elfogadta.

A leszerelési kérdésben egyébként teljes a zűrzavar. A franciák a maguk részéről elvetették MacDonalddal tervét és a német követelésekkel szemben is hajthatatlanok.

Ilyen körülmények között nincs kizárva, hogy az értekezletet elnapolják.

A németek az elnapolás ellen.

(Berlin.) A német kormánykörök úgy látják, hogy MacDonalddal leszerelési terve egészen háttérbe került. E terv alapelve, hogy a nehéz támadó fegyvereket kiküszöböljék s ötévi próbaidő után a hathatós leszerelést is minden vonalon megkezdjék. A franciák ehelyett előtérbe tolták a maguk követelését, hogy minden kezdő leszerelést, próbaidőt és továbbiakat előzőn meg egy négyéves ellenőrző próbaidő, amelyet tisztán Németország fegyvertelenségének az állandó vizsgálatára fordítsanak. Csak majd akkor, ha ez az ellenőrzés „eredményes” volt, akkor következhessen el az angol leszerelési terv első részletének a megvalósítása.

Ez idő alatt azonban Németország nem veheti igénybe azt az egyenjogúságot, amit az 1932 december 11-iki öthatalmi konferencia (az angol, amerikai, francia, német és olasz kormányok összejövetele) a németek javára már megállapított. Nem veheti igénybe saját védelmi szükségletei mértékéig se.

A német kormánykörök ebben a francia igényben azt látják, hogy Franciaország ki akarja vonni magát a leszerelési kötelezettség alól. Az angol konzervatív párt legutóbbi ülésén Anglia javára is a fegyverkezést követeli s a németek ezt az angol fordulatot se hagyhatják figyelmen kívül. Ilyen fegyverkezési indulatok között csak hangulatsínálás akar lenni az az állítás, hogy Németország nem akar leszerelni. Németország már leszerelt, a többi tulságosan felfegyverkezett államokon a sor, hogy leszereljen.

Mint hogy ebben már szint kell vallani, tehát azért akarják Németországot most bünbakként odaállítani, hogy miatta nem lehet folytatni a leszerelési tárgyalásokat. Azonban éppen ennek a nagyon átlátszó taktikázásnak a kivédését akarják a német kormánykörök azáltal, hogy a maguk részéről erőteljesen

követelik a leszerelési értekezlet nyílt folytatását. Nem egyeznek bele semmiféle elnapolási tervbe, amelyet elsősorban a franciák ajánlgatnak, s amelyet az angolok is hajlandók támogatni.

A német kormány felfogása szerint a leszerelési értekezlet újabb elnapolása miatt a mostani titkos fegyverkezések minden vonalon nyílt fegyverkezéssé fognak válni.

Az angol kormány nem akarja kiélezni az ellentéteket.

Londonból jelentik: Az angol kormány tagjai hétfőn minisztertanácsot tartottak, amelyen a leszerelési kérdéssel foglalkoztak. A minisztertanács az az állásfoglalás alakult ki, hogy Anglia elvi távolságban támogatja a francia ellenőrzési tervet, de a németek kívánsága értelmében is határozott leszerelési lépéseket kíván az ellenőrzés fejében. (Nem a „próbaidő” lejárla után, hanem azonnal). Hyenértelmű megegyezés létrehozatalára Simon külügyminiszter messzemenő cselekvési szabadságot kapott, hogy közvetítsen a próbaidő kérdésében. Anglia a próbaidő alatt a leszerelés megkezdését kívánja, viszont éppen azért Németországnak se hajlandó semmiféle fegyvernem beszerzését az egyenjogúság címén se megengedni, ha az a fegyvernem eddig tilva volt a német békében. Anglia ugyan tisztában van azzal, hogy ezek a fegyvernemek Németországot megilletik, de egyelőre igazodik a fölényben levő államok közhangulatához. Ez a közhangulat a lefegyverzést egyelőre csak a németek és a többi legyőzöttek részére kívánja kötelezettségként fenntartani. Az angol körök különösen Lloyd George figyelmeztetése folytán érzik ennek az erőszakolásnak az igazságtalanságát. Eppen azért úgy Simon külügyminiszter, mint Eden államtitkár azt a megbízást kapta hogy a tárgyalásokban engedékenyek legyenek a szembenálló álláspontok iránt, s a kérdés túlkorai kiélezésétől tartózkodjanak.

A franciaszocialisták a Szovjet felé való tájékozódás ellen

Párizsból jelentik: A szociáldemokraták egyik gyűlésén Leon Blum élesen támadta a Daladier-kormányt a Franciaország és Szovjet közötti politikai közeledés miatt.

— Oroszország — mondotta Leon Blum, — most két tűz között van. Az egyik oldalon Japán, a másik oldalon Hitler. Ezért fordul most Franciaország felé. Ez a közeledés azonban kétes értékű.

Leszegezte végül, hogy ha a Szovjet nem igyekezett volna Nyugat-Európában a szociáldemokrácia helyzetét aláásni, akkor ma nem gyengült volna így meg a helyzete.

Nemzet és Bank

Írta: Sulyok István dr.

Minden népnek, ha a saját államában élhet, megvan a maga Nemzeti Bank-ja. Ezeknek a központi pénzüzeteknek nem csak az a hivatásuk, hogy a forgalom számára bankjegyekről gondoskodjanak s a pénzügyi életnek szabályozását ellássák, hanem az is, hogy a hitellel, amelynek egyik legfőbb forrását őrzik, a nemzetek gazdasági életének a fejlődését céltudatosan és eredményesen irányítsák.

Régebben ezt a hivatást a nemzeti bankok rendszerint úgy gyakorolták, hogy a nemzet alatt egyszerűen az állampolgárok összességét értették s politikájukban ennek az összességnek az érdekeit igyekeztek szemelőtt tartani. Amint mostanában mondják: faji, vallási és nyelvi különbségekre való minden tekintet nélkül.

Ez a szokás néhány államban a háború után is megmaradt. Az államok nagyobbik részében, — különösen azokban, amelyek szüntelenül hangsúlyozzák demokratikus mivoltukat, — ezek a nemzeti bankok nemzet alatt csupán azokat az állampolgárokat kezdék érteni, akik nyelvi, vallási, faji s egyéb ismertetőjelek alapján a többséget alkotó nemzethez tartoznak. Példáért nem kell tulajdonképpen messze mennünk. A Banca Nazionale a Romániai céltudatos következetességgel tagadja meg a hitelt az erdélyi magyar gazdasági élettől tiszteztendőn keresztül, amíg ennek a hitelnek — az olcsó kamatláb révén — támogató jellege volt.

Már egymaga ez a jelenség is, amellyel minden u. n. nemzeti demokráciában találkozunk, elég volna ahhoz, hogy az ilyenformán mellőzött és kijátszott többi együttlakó nemzet a maga gazdasági életébe szintén belevigye a politikát. Ha másért nem, úgy legalább az egyszerű és észszerű önvédelemnek a céljából. S azt gondolná az ember, hogy ebben a keserű és méltatlan küzdelemben ezek a gazdátlan népek biztos támogatásra találnak azoknál, akiket közös kultúra, közös nyelv és történelmi múlt fűz össze, ha politikai határok el is választanak egymástól.

Erre vall legalább az az érdekes cikk, amelyet a Calendarul című lap október 1-én megjelent számában olvasunk.

Az olvasóink figyelmét talán elkerülte, a román sajtó azonban nagy részletességgel tárgyalja azt a figyelemreméltó jelenséget, hogy Dobrudzsának török lakossága bizonyos idő óta tömegesen hagyja el a földjét s vándorol ki nemzeti otthonába, Törökországba. Ez a mozgalom annál érdekesebb, mert tudni kell, hogy ez a dobudzsai törökség mindmáig megmaradt a mohamedánizmus ősi formái mellett, a fejét fezzel takarja, többnejűségnek hódol, ha van neki miből és asszonyait fátyolos arccal járattja, míg Mustafa Kemal hazájában számolnia kell a reformokkal, amelyeknek a betartása felett a Ghazi kegyetlen szigorral őrködik.

Nem firtatjuk most ennek az exodusnak az okait, hanem csak a következményei érdekelnek.

A legérdekesebb következmény az, hogy

Kincsestár

Minden tárgyról mindenkinek.

III. sorozat:

Czettler Jenő: Agrárpolitika.
Ihrig Károly: Szövetkezések.
Judik József: A pénz.
Vermon Duckworth Barker: Az angol civilizáció.

Szerb Antal: Az angol irodalom kis tükre.
Pukánszky Béla: A német irodalom kis tükre.
Várady Imre: Az olasz irodalom kis tükre.
Török Pál: A francia forradalom története.
Bartoniék Emma: A középkor.
Kmoskó Mihály: Az iszlám.
Kállay Miklós: A legújabb líra a világ-irodalomban.

Kniezsa István: A szlávok
A könyvek ára igen szép kartonkötésben darabonként 25 lel, egész vászonkötésben 40 lel.
Egy teljes sorozat megrendelése esetén portómentesség.

ERDÉLYI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA.

az elhagyott földekre vevőkül — mindenütt bulgárok jelentkeznek. S nem kevésbé érdekes az is, hogy ezeket a földvásárlásokat a bulgár bankok — a határokon túliak és a határokon innen valók — a legnagyobb áldozatkészséggel támogatják. A mai felette nehéz körülmények között is!

Igy írja legalább a Calendarul, keserű szemrehányások kíséretében s mi el is hiszszük, hogy igazat ír.

Pedig semmi alapunk erre a könnyen-hívóságra nincsen.

A magunk „nemzetközi nemzeti” életében ugyanis ehhez hasonló jelenséget eddig nem igen tapasztaltunk. Ellenkező tüneteket azonban annál nagyobb számban.

Az a bizonyos budapesti eredetű magyar tőke, amelynek itt Erdélyben diszes várai vannak, Zanzibarban sem viselkedhetett volna másként, mint ahogyan itt tevékenykedett. A pénzt ott sem adhatta volna drágábban a benszülött pénzügyezteteknek, mint ahogyan itt adta az erdélyi magyar bankoknak azzal a hazafias jelszóval, hogy biztosítania kell eleve magát a veszteségekkel szemben, amelyek a lei romlásával netán érhetnék. Hogy azokból a szörnyű kamatokból, amelyekkel ilyenformán a pénz a benszülöttekhez eljutott, ezeknek a magára hagyott társadalmában visszavonás nyomor, egymás gyűlölése származik, — ezzel a csekélységgel Zanzibarban sem kel-

lett volna többet törődniük, mint amennyit itt törődtek. Hogy ezek a hazafias bankok annakidején Pesten megvédték magukat a betétzárral, itt azonban semmiféle önkéntes szabályozásra nem voltak hajlandók addig, amíg a többé-kevésbé nemzeti alapon álló itteni magyar bankok fizetéseket nem lettek s így ők maradtak egyedül a piacon — szintén olyan magatartás, ami ellen a zanzibári néger is hiába emeltek volna kifogásokat. És ki ne hallott volna az u. n. magyar pénznek e diplomataitól kenetteljes előadásokat, hogy ők nem politizálhatnak, ők csak jótékonyági mozgalmakban vehetnek részt, — olyankor, amikor magyar társadalmi és kulturális célokra kértek tőlük segítséget és támogatást? Egy ilyen nagy magyar pénzügyi vezérigazgatójának pesti dús szobájában mondta néhány évvel ezelőtt büszkén egy erdélyi magyar bankigazgató, hogy intézetét minden nyomás ellenére meg tudta tartani tisztán magyarnak, abban a reményben, hogy így könnyebben jut előnyös összeköttetéshez, amire azt a választ kapta, hogy összeköttetés-

ről csak akkor lehet szó, ha igazgatóságába előbb egyharmad román s egyharmad zsidót vesz be...!

A románok minden erdélyi magyart irredentának tartanak. Ha barátságos beszélgetések és akadémikus viták rendben transzilvánusnak mondd magadat, a szemedbe nevetnek és azt felelik, hogy annakidején ők is így hívták a maguk irredentizmusát. S hozzá teszik azt is, hogy ezt másként nem is tudják elképzelni.

De vajjon el tudják-e képzelni azt a könyörtelen üzleti szellemet, azt a lélek nélküli kufárságot és pökhendi fölényt, amellyel minden erdélyi magyar ügyet és szempontot ezek az őrszemek mellőznek, figyelmen kívül hagyják, sőt olykor kigunyolnak és sehol egyebet nem látnak, mint a maguk intézeti egészen szüklátkörü és ostobán kapzsi szempontjait?

Kigondolni is nehéz volna szörnyűbb s kegyetlenebb nemzeti tragédiát, mint az erdélyi magyarét: könyörtelen malomkövek között hull el minden értéke és érzése a műveletlenség és szegénység fenekeltenségébe.

A magyarországi katolikus nagygyűlés harmadik napja

— A világiak és a papság szerepe az „Actio Catholica”-ban —

Budapestről jelentik: Hétfőn volt az országos katolikus nagygyűlés harmadik napja. Reggel 8 órakor főpapi szentmise volt az egyetemi templomban. A szentmisét Radnai Farkas címzetes érsek mondta. Kilenc órakor eucharisztikus gyűlés volt az Örökimádás templomban. Itt Mészáros János érsek elnö-

költ. Tizenegyórai kezdettel az Actio Catholica különböző szakosztályai tartottak ülést.

Délután négy órakor kezdődött a nagygyűlés második nyilvános ülése a Vigadó nagytermében. A díszemelőnyen ültek: Hanauer István váci megyéspüspök, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, Hóman Bálint kultuszminiszter s több országgyűlési képviselő és főispán. A távollévő Serédi Jusztinián hercegprímás helyett Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök elnökölt. Megnyitó beszéde kezdetén kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt Fetsér Antal győri püspökről.

Az ülés első felszólalója Ráth István tanító, aki az Actio Catholica szervezetét ismertette. Muntyán István szegedi itélőtáblai tanácselnök a világiak szerepéről, Kelemen Krizosztom pannonhalmi főpát pedig a papság szerepéről beszélt az Actio Catholica keretein belül.

XI. Pius pápa megleghangu áldásküldéssel válaszolt arra a táviratra, amivel a nagygyűlés hódoló nyilatkozatot küldött.

MEGJELENT!

Sándor Imre: **KAT. IFJUSÁGI IMAKÖNYV**
II. KIADÁSA

Középközlások számára egyedüli imakönyv egész Erdély területén 440 oldal, szép egész vászonkötésben, arany nyomással.

ÁRA: 60 LEI

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

A piros kakuk

Írta: Törökné Kovács Hermin.

A dolog úgy kezdődött, hogy Lipóczky Vera, az a vöröshajú, szeplős, karónak nyúlt csitri...

De tartunk rendelt

Derengett, hajnalodott. Szürke szárnyon kúszott a reggel. A cigány nyútt a vonót; duhaj kedvvel járták a párok és Kis- és Nagy-tolcsányi Tolcsányi Andor tiszteletbeli szolgabíró éppen most, furcsa, vörös ködökön át, lehetetlen és bizonytalan valószínűtlenségek zürzavarában, hirtelen meglátta a vöröshajú Lipóczky-leányt. Sokszor látta eddig is, de csak most vette észre. Hajlékony, karsu, égőszemű. Csupa gyújtó tűz, ahogyan mosolyog. Tolcsányi nem habozott; nem mérlegelt. Válon veregette Veress Tónit, hogy most lát csodát, amit eddig nem látott. Ugy, de úgy széttáncolja ezt a rozoga kaszinótermet, hogy jó, ha darabokban összeszedhetik utána. Hires mulató ember Tolcsányi. Szép kis vagyont hajigált jobb-balra, könnyű kézzel. Főispán atyafisága dugta be végül a vármegyébe.

Azután az történt, hogy kihuzta magát és eléggé szilárd léptekkel odament Lipóczky Verához. Talán a bekívánczó hajnal tette, hogy a leány szeme titokzatosan, kiismerhetetlenül tüzelt.

Patlogó csárdásban hajladozott, tombolt

a terem. Kicsi és nagy, öreg és fiatal összeolvadt, elsodródott, lángolt, lobogott, mint a máglya.

— Szabad kérem?

A leány most vágódott ki a tömegből. Pihegett, szédült. Nem csoda, ha Tolcsányi megingott a feléje szakadó tűzben. Bizonytal nem a bor tette, hogy forgott körülötte a zöld füzerekkkel, zászlókkal ékesített terem.

A leány különös szeme végigfutott rajta. Mint a boncoló penge.

— Köszönöm. Fáradt vagyok. Nem táncolok.

Tolcsányi valahogy visszakerült a helyére. Ha Veress Tóni nem huzza füléig a száját nevéttében, talán másképp történik minden. De Veress Tóni nevetett és úgy tetszett: vele nevet minden szem és minden száj.

Tolcsányi vére lángot vetett.

Neki adott kosarat? Neki?!

Ami ezután jött, — senkise várta.

Muray, a kis járásbírósi irnok, meghajolt Lipóczky Vera előtt — és a leány mosolyogva tette kezét a karjára.

Táncolt.

Tolcsányi megmerevedett. Karja pillanatokig állott a levegőben, ahogy ököllet akart csapni az asztalra. Azt hitte: a büzes móri bor tréfálja meg. Ennyi vakmerőséget még a vén, kelekótya Lipóczky Barnabás leányáról se lehet feltételezni. Ez több mindennél, ami valaha nemesek Kerekfalván, de az egész vármegyében történt.

A fiuk odasereglettek. Veress Tóni vitte a szót:

— Megtorlást! Bosszút! — lihegte. — Szolidárisak vagyunk veled egytől-egyig. Csak vér moshatja le a gyalázatot!

Károsi Laci — nem hiába készült közjegyzői pályára! — bölcs higgadtságot vitt a forrongó izgalmakba.

— Vér? Ugyan! Lipóczky Barnabás, ha nem akarja, el nem sűt egy pisztolyt, ha fél falut kihalatnak neki, de meg öreg is, bolondos is. A bosszú kézen fekszik. Mondjuk ki, hogy Lipóczky Vera bojkott alá helyeztetik. Senki a társaságból táncra nem hívja. Lipóczky házáat pedig elkerüljük, mint a veszedelmet.

Okos tanács volt, követője is akadt volna, ha Tolcsányi el nem vesztí józan eszének utolsó maradékát is.

Felugrott. A bor, mint nap előtt a kőd, letisztult agyáról.

— Nem! Ez nekem nem elég! Nekem más kell! Több!

— Macskazene — bölintott megértőn Sűröghi Pali.

— Az nem. De leszedjük Lipóczky madarát, most tüstént!

A fiuk hatalmas „hurrát”-ba törtek ki.

Tudni kell, hogy Lipóczky Barnabás semmire se volt olyan büszke, mint ősi, nemesi címerére. Hires, szép címer volt, az bizonyos. Piros kakuk állott szétterjesztett szárnyal a kard hegyén, amit vaskeletyűs kéz

Az osztrák szocialdemokratákat is rendszabályozni kezdik

Bécsből jelentik: A szövetségi kancellári hivatal a szoc. dem. Arbeiter Zeitung kolportázsjogát megvonta. Ugyanekkor előzetes cenzurát rendelt el a Linzer Tageblatt-ra nézve. A szövetségi kormánynak a szoc. demokraták elleni hadjáratát még jobban fűti az a körülmény, hogy e hó 17-én kezdődik a párt gyűlése, amelyre Leon Blumot és Van der Welden is meghívták. A szocialdemokraták eddig nyugodtan fogadták a kormány intézkedéseit.

Az Arbeiter Zeitung megrendszabályozásával egyidejűleg a kormány rendelet útján intézkedett a hadseregben folytatott szoc. dem. agitáció megszüntetésére.

A hadseregben egyideig még fenntartják a bizalmi rendszert, mert ezt tekintik leghatásosabb eszköznek annak, hogy a hadsereg ellentáll a kebelében esetleg meginduló agitációknak.

A németországi zsidó kivándorlók ügye a genfi Népszövetség előtt

— Magánakcióra bízták a kivándorlók segélyezését —

Genfből jelentik: A németországi zsidó kivándorlók ügyét Hollandia a Népszövetség tanácsulése elé vitte. A holland kormány kiküldötte kifejezte, hogy nem kívánja az előterjesztéssel a német kormány elleni hangulatot gerjeszteni. Azonban a tömegesebb kivándorlásnak gazdasági és társadalmi kihatásai vannak, amelyek a kivándorlással érintett államok érdekeit érintik. Emiatt szükséges az egész kivándorlási folyamatnak nemzetközi szabályozása, ami legelőszőrűbben a Népszövetség útján történhetik. A német kormány nevében Ritter dr. miniszteri igazgató azt az ellenvetést tette, hogy a németországi zsidó kivándorlók ügye nem tartozik a Népszövetség elé. Ha más államok foglalkozni kívánnak ezzel a jelenséggel, úgy evégett megalkothatják a maguk érdekközösségét, de ezt a Népszövetségen kívül kell tenniük. A népszövet-

ségi tanács 2-ik bizottságában a franciák a német állásponttal ellentétben népszövetségi intézést kívántak a zsidó kivándorlók részére. Hétfő délután azonban a francia delegáció vezetője közölte az albizottsággal, hogy a német álláspontot elfogadja. Ennek folytán az albizottság elhatározta, hogy az önként társuló államok egy főbiztost nevezhetnek, aki azonban a Népszövetségtől teljesen függetlenül intézi a németországi zsidó kivándorlók ügyeit. Az akcióra szükséges segélyező összegeket is magánygyűjtés útján hozzák össze.

Fokozott ostromállapot Csehszlovákiában

Intézkedések a tót, magyar, német tisztviselők ellen

Prágából jelentik: Az egész országban tovább folynak a házkutatások és politikai letartóztatások, amelyek főleg a feloszlott német pártok, illetőleg azok vezetői ellen irányulnak. A letartóztatottakat a Prága közelében lévő Pankratz fogházban koncentrálik. Eddig összesen 277-en vannak internálva, őrizet alatt.

A kormány a fokozott államvédelmi állapotot proklamálta az egész országban. Az intézkedések ele — nyilvánvalóan — a köztisztviselők ellen irányul. Ezekre nézve ugyanis olyanértelmű törvényt hoztak, hogy ha fokozott államvédelmi állapot idején államellenes cselekedetet követnek el, különféle büntetésekkel sújthatók. Mi sem természetesebb, mint hogy az egész intézkedés a tót, magyar és német tisztviselők ellen irányul.

Benes külügyminiszter bizalmasa, Sztranzky Lundenburgban kijelentette, hogy a kormány semmiesetre sem semmisíti meg a feloszlott német pártok képviselői mandátumait, mert nem akarja megsérteni az alkotmányt és a parlamentarizmust.

A Gordon-Bennet repülés győztesei

Amerikában ez évben is megtartott Gordon-Bennet repülőverseny győztesei a több napi eltűnés után szerencsésen megtalált lengyel pilóták voltak. A lengyelek a leghosszabb légiutat választották és

Washingtonba való visszatérésük közben a hivatalos állomásokon ünnepélyes fogadtatásokban részesültek. Képünkön a két győztest Hyneket és Burzynskit megérkezésükkor a hadügyi államtitkár helyettese Woodring (világos ruhában) üdvözlö

emelt magasra. A piros kakuk annakidején éberségért járt ki Lipóczky Ádámnak, a család ősenek. Dédelgetett madár volt évszázadokon át, de csak Lipóczky Barnabásnak jutott eszébe, hogy házat szembetűnő módon felékesítse vele. Néhány hónapja került a homlokzat fölé a piros kakuk, de egész vármegye arról beszélt. Sokan jártak codájára. Lipóczky inkább a lábát vágatta volna le, mint hogy megváljon tőle.

— Leszedjük! — csapott az asztalra Tolcsányi bb. szolgabíró úr. — Megmutatom, ki vagyok én!

A finom, tizesztendős moóri bor, amely úgy olvadt a szájban, mint a méz, amelletl lángpatákat gyújtott a vérben, gyors tette varkalta őket.

Velük futott a friss tangó üleme a hajnali szélben. Álmos kutyák vakkantottak a sövények mögöl, Pöre Dani, a bakter, édesen szuszogott bárányszőrbundájában a rektor házában boltoson ivelt kapualjában. Aludt a falu, mint a tej. Odafenn az égen a hajnali csillag viaskodott a közeledő reggel szürke ködével.

Ebben a ködben gögösen, helykén, szinte óriási arányokat öltve, terpeszkedett a piros kakuk. Úgy ült a rozoga ház magas homlokzatán, mint aki lenézi az egész világot.

— Létrátl! — pattogott Tolcsányi, kezében a baltával, amit Mike Lőrincék felejtettek kinn a pítvarban.

Négyen cipelték a hátsó udvarból a létrát,

ötten fogták, támogatták, míg Tolcsányi felkapaszkodott rajta.

Az első baltacsapásra jajongva zendült a furesa piros ércmadár. Mintha karmaival dacosan kapaszkodna a kópárkányba.

Nem volt könnyű munka. Tolcsányi homlokán kiülközött a veríték, mire a madár mozdulni kezdett.

— Hohó! Vigyázatok!

Mintha a piros kakuk meglibbentette volna szárnyát, hogy elrepüljön a világosodó égboltozat felé.

Ebben a pillanatban dühös ordítás csattant:

— Mi ez? Mi történik itt?

Lipóczky ott állt vörösén, kikelten, felháborodottan. Kezét csipőjére vágta; villogó szeme mélszett, mint a kard.

— Elment az eszetek?

Mögötte rémüldözött a leánya. Az a szeples, égőhaju csitri.

— Csak a madarat visszzük el, Barnabás bátyám, emlékül — hengegett odafönn Tolcsányi, nagyot koppantva a kakuk nyitott csőrére.

— Az én madaramat?

Lipóczky csak most eszmélt. Szeme a magasba meredt, szája szétnyílt, arcán lilába olvadtak az erek, mintha guta kerülgetné. A következő pillanatban vak dühvel rontott nekik:

— Akasztófa virágai... — hörögte

Öreg ember volt, gyöngé, erőtlen, a fiuk könnyen elbántak vele. Veress Tóni átölelte, hogy mozdulni se tudott.

— Lecsukatlak... átkozott...

A nyikorduló kapuajtón most bukott ki egy ijedtarcu ember. Kezében puská. Látszott, hogy nem tudja, mihez kezdjen.

A következő pillanatban Vera kezében villant a puská csöve. Egyenesen Tolcsányira szegezte.

— Lejön, vagy lelövöm!

A fiuk valósággal megdermedtek. Elzánt, pusztító tűz lángolt a leány szemében. Tudták, hogy maga Lipóczky tanította gyerekkorától. Célt nem tévesztett.

Tolcsányi szembefordult. Kihívóan, helykén, gunyos mosolygással.

— Ide lőjön! Ma már egyszer rámcélzotti, célozhat másodszer is.

Erdőteljes csapással sujtott a madárra. A kakuk jajgatva nyikkant, megfordult, oldalt libbent, pillanatig mintha egyenesbe szökne, majd elvágódott és csörömöpölve zuhant lefelé.

A leány csak állott. Kezében lehanyatlott a fegyver. Nézte tágranyílt, döbbsent szemmel Tolcsányit, ahogyan nyugodt mozdulattal lépegetett lefelé a létrán.

— Lődd le! — rivált rá toporzékolva Lipóczky. — Lődd le!

Vera, mint a megbabonázott, egyre csak Tolcsányit nézte. Kipirult, dacos arcát, ellen-

Lengyel és francia repülők udvariassági látogatása Bukarestben

Bukarest. Saját tud. Rujnski ezredes, a lengyel légiszolgálat vezetője, szombaton harminc gépből álló repülőrajjal a piperai repülőterre érkezik. Rujnski ezzel visszaadja Miklós herceg és Radu Irimescu varsói látogatását és egyúttal demonstrálni kívánja a lengyel katonai légiszolgálat erejét. Jövő szombaton Pierre Cot francia légügyi miniszter érkezik Bukarestbe s látogatásának nyilvánvalólag nem tisztán udvariassági jellege lesz.

A birodalomgyűlési palota felgyújtása miatti bűnpört Berlinben folytatják

Helyszíni szemle a fölgyújtott épületben. — Százötven tanu kihallgatása

Berlinből jelentik: A Reichstag felgyújtásának bűnpörtét keddtől kezdve már Berlinben tárgyalják. Ecélből a birodalomgyűlési palota újjáépített helyiségeiben a költségvetési termet rendezték be a bíróság tárgyalási terméül. A bírói emelvény fölött I. Vilmos portréja függ. Elnöki és védői asztalokon hangszórók állanak. A terem zsufolásig megtelt közönséggel, sőt még az épület körül is sűrű tömeg szorong.

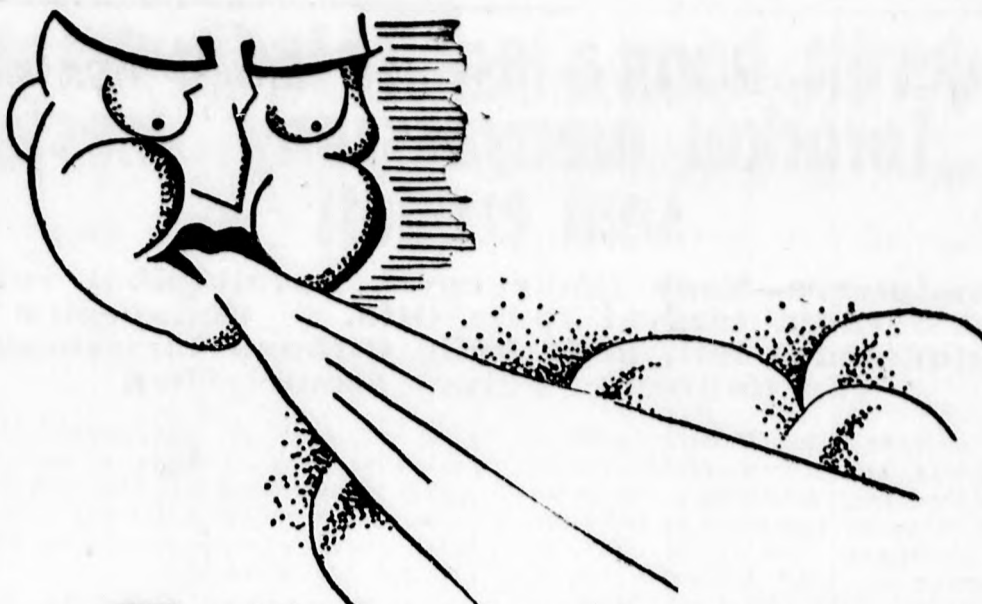
A Reichstag épületét megkettőzött rendőrkordon veszi körül. A tűz által kárt szenvedett termek le vannak zárva.

A vádlottakat fél 10 órakor vezetik be. Egynegyed 11 óra után Büngrer elnök kihirdeti, hogy a bűnpör tárgyalását a berlini tanuk nagy számára való tekintettel Berlinben folytatják. A tárgyalás átköltöztetése a helyszíni szemlék érdekében is szükséges. Eddig a vádlottakat már kihallgatták s most már a bizonyítási eljárásra kerül sor. Először is az orvos-szakértőket hallgatják ki, aztán az építészeti és tűzrendészeti szakértőket, végül a tanukat. Százötven tanu idéztek meg vallomástételre.

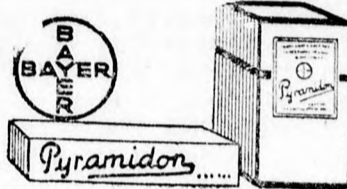
„Eduard orosz tábornok meghalt

A kaukázusi háborúk idején az orosz csapatok főparancsnoka, Judenics orosz tábornok volt a török Erzerum meghódítója. A cári Oroszország után finnek és esztek között küzdött a bolsevizmus ellen. Az „Északnyugat-Oroszország kormányá"-nak hadügyminisztere volt az 1920. évig, amikor Angliába kellett menekülnie. Hetvenegy éves korában Nizzában meghalt.

Mintha elfújták volna...

...ugy miflora el fejfájása. Nem is csoda, mert „BAYER” kereszttel ellátott PYRAMIDON-tablettát használt. Migréneknél, fejfájásnál, szellemi túlterheltségnél és reumás fájdalmaknál: csak a valódi PYRAMIDON-tabletta a BAYER kereszttel.

Pyramidon

A belügyminiszterium mesének minősíti Fortu tanár lövöldözését

— Fortu lapját elkobozták —

Bukarest. Saját tud. A Fortu ügy rejtélye tovább tart. Traian Simian, Fortu sógora, tegnap végigjárta a bukaresti napilapok szerkesztőségeit és megerősítette a polgári blokk vezérének a rendőri ügynökökkel folytatott revolverharcáról szóló híreket. Megmutatta sebesült kezét is. A küzdelem hevében egy golyó szétrombolta egy ujját, tehát ez is letagadhatatlan valóság.

Fortu tanár tegnap délután megjelent az ügyészségen és panaszt emelt, hogy lakásán megtámadták őt a rendőrség közegei, úgy hogy kénytelen volt revolverrel védekezni ellenük. Kérte annak kivizsgálását, hogy kinek hibájából történt az egész incidens.

Titkozatosság takarja Popescu titkosrendőr sebesülésének ügyét is. A rendőrség nem akar semmit se tudni róla. Ezzel szemben megállapították, hogy Popescut vasárnap este a közrendőrök betegápolójába szállították, a Stefan Cel Mare utra. Az éj folyamán operációnak vetették alá, de ennek dacára tegnap rosszabbra fordult az állapota. Jobb combján sebesült meg, de tartani lehet tőle, hogy komplikációk állanak be. A sebesült rendőrségi ügynöktől szigorúan távol tartanak mindenkit.

Este ismételen elkobozták Fortu tanár lapját, a Drumul Nou-t, amelyben részletesen leírta a különös eseményt.

A belügyminiszter tegnap a következő közleményt küldte a lapoknak:

A belügyminisztérium tudomást szerezve Fortu tanár panaszáról, megindította a vizsgálatot és a következőket állapította meg:

Egyetlen rendőri közegnek sem volt az a megbízása, hogy tartóztassa le Fortu tanárt. Vasárnap egyetlen rendőri közeg sem sebesült meg Bukarestben löfegyvertől, egyetlen rendőrségi közegnek sem volt tegnap még szót váltása sem Fortu tanárral. Aurél Popescu rendőrségi tisztviselő pedig nem abban a városnegyedben teljesített tegnap szolgálatot, amelyikben Fortu tanár lakik és senki sem sebesítette, vagy ütötte meg.

Ezzel szemben a Polgári Blokk szintén kiadott egy közleményt, amely Fortu tanár 10 szomszédjának írásos tanuvallomása alapján állítja, hogy a súlyos incidens tényleg megtörtént.

Titulescu Varsóban ratifikálja a megnemtámadási egyezményt

Bukarest. Saját tud. Titulescu hétfőn délután érkezett Varsóba. Az állomáson a lengyel kormány képviselői és a román követség egész személyzete fogadta. Délután Titulescu koszorút helyezett az Ismeretlen Katona sírjára és látogatást tett a lengyel miniszterelnök-nél.

Az est folyamán Pilsudzski marsall audiencián fogadta őt. Innen a külügyminisztériumba ment, ahol a lengyel kormány díszvacsorát rendezett a tiszteletére. A mai nap folyamán fogadja Titulescu a varsói orosz követet, akivel kölcsönösen ratifikálni fogják a Londonban júliusban megkötött megnemtámadási egyezményt.

Varsóból Titulescu Budapestre és Belgrádon át Szófiába utazik, ahol azonban csak egy napot fog tartózkodni és tovább utazik Ankarába.

Kiderült, hogy a legelső Indig-darab, a „Torockói menyasszony” meséje sem eredeti

Grandpierre—Nagy Péter egyik novellájából vette első darabja tárgyát Indig Ottó. — Budapesten is köztudomású lett, hogy Indig Ottónak társszerzője van Holitscher Ferenc személyében

Kolozsvár. Saját tud. Vasárnapi számunkban közöltük azt az irodalmi és színházi kullisszatitkot, hogy a budapesti Vígyszínházban szombaton este bemutatott új Indig-darabot tulajdonképpen nem Indig Ottó írta volna, hanem egy fiatal kolozsvári író, Holitscher Ferenc. Indig Ottó a neki készen átadott iráson mindössze keveset változtatott, néhány jelenetet iktatott a felvonásokba és általában — a színpadot ismerő szerző rutinjával — színszerűbbé, elevenebbet pergővé tette a darabot.

Marton Sándor nyilatkozata: téves!

Kolozsváron szélteben-hosszában tárgyalt és sokak számára nagy meglepetést jelentő szenzáció, amelyből kisebb szerencsével kellemetlen botrány is lehetett volna, hamarosan Budapestre is eljutott s a vasárnapi pesti lapok már szintén közölték is, hogy az új Indig-darab szerzősége vitás. A pesti lapok fölkeresték Indig Ottót és nyilatkozatot kértek tőle a keringő híresztelésekre vonatkozóan, mire Indig kijelentette, — éppen úgy, mint Holitscher Ferenc Kolozsváron, — hogy az ügygel kapcsolatban nem óhajt nyilatkozni. Hanem — mint tegnap megirtuk, — dr. Marton Sándor színházi ügynök, akinek közvetítésével került a darab a Vígyszínházhoz, kiadott egy mentő nyilatkozatot a pesti lapoknak. Marton kijelentette, hogy Indig Ottó darabjának ötletét — az első felvonás néhány kezdő párbeszédét, mintegy ötperces jelenetét, valóban egy Holitscher Ferenc nevezetű kolozsvári „régiségkereskedő” adta. Holitscher elmesélte ötletét Indignek, aki engedélyt kért rá, hogy azt feldolgozhassa. Arra vonatkozóan, hogy anyagi természetű megállapodás történt-e Indig és Holitscher között és Holitscher kap-e valami részesedést a tantümből, Marton Sándor sem adott egyenes választ.

A Marton magyarázatával ellentétben az a bizonyítható igazság, hogy az Indig darabjának meséje elejétől végig azonos a Holitscher darabjának tartalmával és Holitscher nem csak „elmesélte” darabja tartalmát Indignek, hanem kész darabot adott át neki. Amint az Erdélyi Lapok vasárnapi száma megírta, a Holitscher Ferenc darabját — még Pestre való elküldése után, — sokan olvasták el Kolozsváron, akik most az Indig vigjátékában pontosan ráismertek a Holitscher-darabra. Azok között, akik a Holitscher Ferenc darabját eredeti alakjukban olvasták, megemlíthetjük a Pásztorú és Erdélyi Helikon szerkesztőségét, továbbá Kardcseny Benő kolozsvári író.

Lehet-e Indig Ottót plágiummal vádolni?

Az érdekes titok kipattanása után mindenki érezte, hogy a darab körül valami nincs rendben. Valami szépséghibája van a dolognak, ami egyáltalán nem alkalmas arra, hogy az Indig Ottó irodalmi hitelét emelje. Egyesek plágiummal is megvádolták az író, de az irodalmi kérdésekben avatottak előtt nyilvánvaló, hogy plágiumról szó sem lehet, mert hiszen Indig Ottó és Holitscher Ferenc között — minden jel arra mutat — megállapodás történt arról, hogy a darab egyedül az Indig neve alatt kerüljön színre.

Vannak, akik igen súlyosan ítélik meg a történetek miatt mind Indig Ottót, mind Holitscher Ferencet. Az elsőnek azt vetik szemére, hogy idegen témát dolgozott fel anélkül, hogy ezt bárhol is köztudomásra hozta volna előzetesen s így súlyos vétséget követett

el az irodalmi morál ellen. Holitschert azért hibáztatják, hogy tehetséges író létére várható anyagi előnyök miatt olyan jogokról mondott le, amelyek őt méltán megillették volna s így fiatal, tehetséges írónál természetes ambíciók hiányáról tett tanúságot.

Mások nem látnak különösebb kisiklást a dologban. Elvégre, mondják, azt még ebben a pillanatban kevesen tudják eldönteni, hogy az új darabban mennyi az Indig Ottó műve. Az is lehetséges, hogy a darab tetemes részét áldogozta. De szépséghibája feltétlenül van eljárásának, mert nem lett volna szabad titkolni darabja eredetét. Ha már nem is vette Holitscher Ferencet — aki kész darabot nyújtott át neki — társszerzőül maga mellé, legalább meg kellett volna említenie nyilatkozataiban, hogy kitől kapta a darab témáját. Ezt azonban a bemutató után is elmulasztotta. Ehelyett a kényelmesebb megoldást választotta és Marton Sándorhoz utasította az érdeklődő sajtót, ő maga nem nyilatkozott. Sőt állítólag — régebben, — olyan kijelentéseket is tett többfelé, hogy sok év óta hordja magában darabja meséjét és alakjait.

Kétségtelen, hogy ha nem is lehet Indig

Tragédia a bányá mélyén

Ötnapi hajszá után ráakadtak a bányába menekült gyilkosra, de élve nem adta meg magát

Morva-Ostravából jelentik: Megirtuk, hogy Klinska János bányász lelőtte egyik fellelőjét és a csendőrök elől a bányá mélyébe menekült. Kezdetben azt remélték, hogy az éhség kiűzi a bányából, de aztán bányamérnökök vezetése alatt a csendőrök leszálltak és öt napon át tartott a hajszá a gyilkos után. Öt napig bujdosott a régi, nagy bányában, amelynek feketé mélységeit, zugait jól ismerte. Az ötnapos hajszá hiábavaló volt, se élve, se holtan nem találták.

Vasárnap este 14 csendőrből és 1 mérnököt álló földalatti járőr lopódzott előre az egyik aknában, amikor a vezető mérnök imbolgő bányalámpája hirtelen fény sugarat vetett egy fúrat kezdetére, amely közvetlenül az akna fordulójánál volt. A lámpa fénye sárga, összezsugorított, torzonborz szakálltól fődött arcot világított meg. A rémalak a lámpa fényétől megbüvölve meredt egy percig a közelékre. Azok is megálltak, meghökkenve és borzongva. De a következő pillanatban lövésre tartották fegyverüket és a parancsnok hangja felesattant:

Ottót plágiummal vádolni, ez a nyilvánvalóvá vált szépséghibája sokat levon darabja és várható sikere értékéből.

Nem ez az első ilyen esete Indig Ottónak.

A Holitscher—Indig ügygel kapcsolatban arról is beszélni kezdtek, hogy nem ez az első ilyen esete Indig Ottónak. A Torockói menyasszony tárgya sem eredeti Indig-mese, hanem egy Nagy Péter-novella színpadi feldolgozása.

Felkerestük Grandpierre Emil volt kormánybiztos, a néhány éve repatriált magyar-párti politikust, aki történetesen most Kolozsváron tartózkodik és aki Nagy Péter név alatt ma is élénk irodalmi működést fejt ki. Kérdést intéztünk hozzá, hogy megfelel-e a valószínűségnek az a szóbeszéd, amely a legelső Indig-darab meséjére vonatkozik.

Grandpierre a következőket mondotta:

— Az Ellenzék 1922 évi naptárában jelent meg „Kisó kézfogója” címen egy kalotaszegi tárgyú elbeszélés, amelynek meséje teljes egészében azonos a „Torockói menyasszony” meséjével. Abban az időben, mikor novellám megjelent, Indig az Ellenzék belső munkatársa volt. Ügyvédnek adtam át a dolgot, de a Heltai kérésére, aki akkor a Belvárosi Színházat igazgatta, elállottam a pertől. Sőt azt is kijelentettem, hogy Indiggal szemben semmiféle anyagi követelésem nincs, mindössze azt óhajtom, hogy nevezze meg darabja tárgyának forrását. Indiggal való személyes találkozásom folyamán aztán tisztáztuk a kérdést és Indig is megtette azt, amit előzetesen megtenni elmulasztott. Így az egész kényes kérdés nem is került a nyilvánosságra annakidején. Különös, hogy az én novellám és az Indig első darabja közötti feltűnő hasonlóságot csak most, annyi esztendő után fedezték fel.

(d. j.)

— Add meg magadt!

Állati lobogású, nyugtalan szem tapadt a csendőrökre. És egy rekedt, tompa, nyöszörgő hang szivárgott feléjük:

— Fáradt vagyok... Már inkább a halál...

— Add meg magadt!

— Nem... Élve nem...!

És a következő pillanatban hatalmas csattanás ráta meg a fekete köveket. A csendőrök félig süketen kaptak a fejkükhöz, úgy hangzott a lövés, mintha óriási robbanás rázna meg a bányát.

Egymásután fűtyöltek el fülük mellett a golyók, Klinska csukugyan nem akarta megadni magát élve. De a csendőrök fedezéket keresve, hevesen tüzeltek a rejtőző gyilkos felé. Egy-két percig tartott ez a tűzharc. Akkor észrevették, hogy Klinska már nem lő. Beszűntették tehát ők is a puskázást és lassan előrekuszva megtalálták a gyilkost, félig széjjelroncsolt fejjel, holtan. Nem a csendőrök golyója ölte meg, hanem a saját fegyvere. A szájába lőtt.

UJDONSÁG!

MOST JELENT MEG!

A nagynevű magyar rádió-szónok:
Dr. TÓTH TAMÁS EGYETEMI TANÁR

Legújabb hatalmas műve:

A SZENVEDŐ ÉS GYŐZELMES KRISZTUS

című könyv most hagyta el a sajtót! Csupa erő, csupa lendület, csupa ragyogás az egész munka! :- Ara igen szép kartonkötésben 275 lei. :- Pénz előzetes beküldése esetén portómentesség!

„Erdélyi Lapok”
könyvoszlálya.

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
Telefon: 27.

Feloldószerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

1648
október
11

I. Rákóczi György halála

Bethlen Gábor halála után a rendek özvegyét, Brandenburgi Katalint választották meg utódává, de a szeszélyes, könnyelmi és a bécsi udvarhoz hajló fejedelemasszony nem lett népszerű s hamarosan le is kellett mondania a hatalomról. Utódja Bethlen egyik bizalmasa, hű vezére, I. Rákóczi György lett, maga is fejedelmi sarj. Rákóczi Zsigmond fejedelem és Gerendy Anna fia volt, telve ambícióval s azzal az igyekezettel, hogy méltó utódja legyen a nagy Bethlennek. Amikor 1630 november 26-án elfoglalta az erdélyi fejedelmi széket, fiatal feleségével, Lórántffy Zsuzsánnával vonult be Gyulafehérvárra. Bethlen Gábor politikáját követte s Erdélyt hamarosan a politikai és vallási szabadság védőbástyájává tette. A bécsi udvarral folytatott hosszú és sikertelen tárgyalások után 1644-ben fegyveres támadást intézett III. Ferdinánd ellen, a svédekkel és franciákkal szövetségre. Még ez évben el is foglalta Kassát és a bányavidékeket, s egészen Galgóczig vonult. A háború 1645-ben is tovább folyt s még Nagyszombat is kaput nyitott az erdélyi hadaknak. Az időközben megkezdett békealkudozások azonban sikerre vezettek, s létrehozták az 1645 szeptember 16-án megkötött híres linzi békét, amely az északnyugati vármegyéket meghagyta I. Rákóczi György birtokában. Rákóczi György erősen támogatta a tudományokat. Tagadhatatlan, hogy az ő uralkodása után kezdődött el Erdély hanyatlása. Nagyváradon halt meg, 1648 október 11-én s alig temették el Gyulafehérváron, a török Erdélyszerte megkezdte dúlásait, mert a töröknek Rákóczi az adót utolsó éveiben megtagadta. Rákóczi halálának napján fia: II. Rákóczi György lépett Erdély trónjára, aki a törökkel folytatott küzdelemben életével fizetett a Gyula melletti ütközetben s két hét múlva Váradon behalt sebeibe, tizenkétévre apja halála után.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint enyhe idő várható, sok helyütt esővel.

Az osztrák belügyminiszter balesete. Bécsből jelentik: Kerber osztrák belügyminiszter hétfőn lovával elcsúszott s a ló alá került. Jobb csuklója és balvállperece eltört. Kórházba szállították.

Feloszlatták a spanyol parlamentet. Madridból jelentik: A köztársaság elnöke Martinez Barrios miniszterelnök előterjesztésére elrendelte a parlament feloszlátását. Az új választások november 19-én lesznek.

Felszentelték az anglikán egyház első női lelkészét. Londonból jelentik: Chelmsford püspöke Brentwood templomában nagy ünnepséggel szentelte pappá Miss Jean Littleburyt, az anglikán egyház első női lelkészét, aki Thundersley község lelképásztora lesz. Az új lelkész nő a felszentelésen egyszerű fekete selyemruhát és fekete kalapot viselt. A püspök beszédében hangoztatta, hogy a mai művelt nő úgy érzi, hogy hivatása a családi élet körén túl terjed és hogy nyugodtan vállalhatja a lelkészkedés felelősségét.

Százezer leies pénzbírság. Marosvásárhely. Saját tud. A marosvásárhelyi törvényszék hétfőn 100.000 leies bírsággal sújtotta a Bürger Albert-féle sörgyárat, mert 610 liter rumot találtak a gyárban, amely után nem volt megfizetve az állami illeték.

Nagyvárad nem tudja méltóképpen fogadni a királyt

— A király autóját tengelytörés veszedelme fenyegeti Nagyváradon —

Egyetlen erdélyi városban sincs az utcák kövezete annyira elhanyagolva, mint Nagyváradon. Ófelsége látogatását e hó 22-re várják s a város állandó választmánya csak most döbönt rá arra, hogy, amint mondják, „a király autóját tengelytörés veszélye fenyegeti”, ha az 5. huszárezred laktanyáját s a csendőriskolát akarja meglátogatni, vagy autón Belényesbe szándékszik menni a Ciordas szobor leleplezésére.

Az általános riadalmat csak fokozza, hogy most, amikor tizenkét nap alatt valósággal egész utcákat kellene kikövezni, a munkála-

tokra Bukarestből megígért egymillió lei még most sem érkezett meg. Az állandó választmány kedden elhatározta, hogy a király látogatása alkalmából a beígért egymillió összegig póthitelt nyit a városi kölcsönből, hogy az elkészült munkálatokat haladéktalanul megkezdhessék. Birói bizottság kiszállását kéri, hogy a vasutállomás előtti teret, amit a CFR-nek kellett volna kijavíttatnia — az aszfaltban itt óriási gödrök tátonganak — a város most szintén megjavíttassa s a költségeket, ha kell, per útján hajtsa be a CFR-en.

HEYMAN SZINKÖR.

Ma utoljára!

Tavaszi zápor

ANNABELLA ragyogó alakítása! Budapesti filmfelvétel!

Zenetanárnő választás Marosvásárhelyen.

Saját tud. Marosvásárhely város tanácsa szeptember 11-én megtartott ülésében egyhangulag választotta meg Szilágyi Erzsébet zenetanárnőt a városi zeneiskolában megüresedett énektanárnői állásra. Az egyhangú választást azonban dr. Popescu Adrian, aki eddig mindig mint a magyarság barátja szerepelt, megfellebbezte a kolozsvári revíziós bizottsághoz. Popescu fellebbezésének oda az, hogy az állásra román nemzeti-ségű pályázót akar kinveztetni. Fellebbezésének a revíziós bizottság helyet is adott, sőt a fellebbező intervenciójára még a választás végrehajtását is megtiltotta a városi tanácsnak.

Szét pattant egy üstökös.

Berlinből jelentik: Több csillagvizsgáló intézet egybehangzó jelentése szerint Németország minden részén hétfő este 8 óra után gyönyörű tűzijátéknak nevezhető csillaghullás volt. Olyan bőségekben hullottak a csillagok, hogy még az 1833-ban és 1866-ban megfigyelt, szokatlanul bőséges csillaghullást is messze felülmúlták. Tizenöt perc alatt 200-nál több hulló csillagot számláltak meg. A csillaghullás centruma a hatyu és a lant csillagképben volt. Bizonyára egy szét pattant üstökös darabjairól van szó.

LEGUJABB

KORDA-KÖNYVEK

Plus: Isten bennünk. Füzve 90 lei
Kötve 120 lei
Kühár: Örökélet forrása a hétszent-ségben. — — — Füzve 110 lei
Kötve 145 lei
Elekes: Krisztust—Kenyeret. 145 lei
Biró S. J.: E jelben győzni fogsz. 15 lei
Müller Lajos S. J.: Szeressétek egymást — — — — — 25 lei
Öreg plébános levelei I., II., III. rész — — — — — 185 lei
Herwig: Farkasok között — 45 lei

Erdélyi Lapok könyvosztálya.
Oradea, Strada Regele Carol No. 5

Egy pékmester öngyilkossága Brassóban.

Saját tud. György Emil pékmestert a felesége felakasztva találta Szelespatak-utcai házukban. Gyomorhajával már kétszer operáltak s most kellett volna harmadszor is műtőasztalra feküdnie. Hátrahagyott levelében azt írta, hogy félt a további fájdalomtól. Lelke felborulásához az is hozzájárult, hogy a hatóságok nem engedélyezték, hogy új pékműhelyt nyisson, mert helyiségei a közegészségügyi törvénynek nem feleltek meg. Az iparos társadalom nagy részvéte mellett temették el a szerencsétlen embert.

A megszőkött prefektusi titkár Magyarországon keresik.

Jelentették, hogy Valeanu Aurél aradi prefektusi titkár megszőkött. A prefektúra 300 ezer lei elsikkasztása miatt feljelentést tett az aradi ügyészségen, amely elrendelte a körözését. Budapesti jelentés szerint az aradi rendőrség kérte az ottani rendőrséget, hogy köröztesse Valeanut, aki Nemes Mancsi nevű színésznővel együtt tűnt el és állítólag Bécs felé vették útjukat. A pesti rendőrség országos nyomozást indított, de még eredménytelenül.

Az Antalffy tánciskolában felnötteknek és babáknak új kolon kezdődik, valamint balett- és tornacsoportok.

Beiratkozni egész nap lehet. Nagyvárad. Sas-passage, Zöldfa-feljárt.

Magyar—jugoszláv tenisz-mérkőzés. Belgrádból jelentik: A magyar—jugoszláv tenisz-mérkőzések során a vasárnapi jó eredmények után a magyar játékosok hétfőn meglepetészerűen vereséget szenvedtek. Kukuljevics, Jugoszlávia éljátékosa 6:4, 6:4, 6:4 arányban verte Bánót. Pallada 6:1, 6:3, 6:2 arányban verte Kehrlinget. A végeredmény: Jugoszlávia—Magyarország 4:1.

Lefagyott a küküllőmenti szőlőtermés.

Diszszentmárton. Saját tud. A kedvezőtlen időjárás mellett is kielégítőnek ígérkezett küküllőmenti szőlőtermés, tulnyomó része a korán beállott éjszakai fagyok következtében lefagyott. A kár különösen az alacsonyabban fekvő szőlőtáblákban tragikus, mert 80—100 százaléka ment tönkre közvetlen a beérés előtt, a kiváló küküllőmenti borokat termő szőlőnek. A magasan fekvő helyeken még jó termésre számítanak a szőlősgazdák. A kies küküllőmente dombjainak szőlőtáblái szánalmas képet mutatnak. A levelek leszáradva hullanak le. Az éretlenül megfagyott szőlőgerezdek fonnyadtan lógnak a venyigén s a fagy utáni meleg napon felengedett szőlőszemek annyira fanyar ízűek, hogy még pálinka is alig főzhető belőlük.

A VILÁGIRODALOM

LEGSZEBB REGÉNYEI:

SIENKIEWICZ:

VIZOZON (füzve) — — — 90 Lei

VOLODIJOVSZKI UR (füzve) — 90 Lei

A KERESZTES LOVAGOK (füzve) 90 Lei

cs. portó

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

A gondnok ökreit foglalták le az egyház adó-tartozásáért. Dicsőszentmárton. Saját tud. A könyörtelenül működő adópréss igen különös esetet produkált a kisküküllői Magyar királyfalván. A református egyházközségnek mintegy hatezer leít kitevő adóhátraléka biztosítékul a végrehajtó a számadó gondnoknál eszközölt foglalást. Az egyházi vezetőség hiába érvelt azzal, hogy az állam is tartozik a papnak, aki legközelebb adóbonokat kap elmaradt fizetése fejében s ezzel ki fogják egyenlíteni az adóhátralékot, Miklós Pál kurátor uram két ökre nem kerülte el a végrehajtást, hanem addig is, amíg a tiszteletes úr adóbonjai megérkeznek, lefoglalták őket.

Jön! Volt egyszer egy muzsikus.

Az őrmihályfalvai főbíró gyilkossággal Weisz László megszökött mechanikust gyanúsítják. Ermihályfalva. Saját tud. A főbíró gyilkosa utáni nyomozásban Sarateanu detektívönök a tettest egy Weisz László nevű őrmihályfalvai mechanikus segédben véli feltalálni, aki azóta eltűnt a községből. Weisz jó ismeretségben volt a meggyilkolttal, mert szüleivel sokáig laktak nála. A gyilkosság idején heteken át ellátogatót Weisz a rendőri őrszobára, amely a meggyilkolt főbíró szomszédságában van. Valószínűtlen azt akarta megállapítani, hogy a zaj áthallatszik-e oda. A detektívönök megállapította, hogy Weisz Bukarestben egy zűg-utlevélszerző irodában Weber Lajos álnéven utlevelet szerzett, amellyel október 11-én akar indulni Palesztinába. Ebben az irodában megismerkedett egy magas férfival, akivel Bukarestben mulatott s a főpincér szerint 5370 leies számlát fizetett ki. Ezt a fiatalembert elfogták már. Weisz úgy szökött meg Ermihályfalváról, hogy még családjától sem köszönt el. A család azzal mentegeti, hogy az utóbbi időben nem voltak jóban. Egyébként Weisz László nagybátyja is súlyosbító valamást tett a rendőrségen. Weisz Lászlót most országosan körözik. A bukaresti rendőrség megtette az intézkedéseket, hogy Palesztina, Bulgária, vagy Magyarország felé minden Weisz, vagy Webert tartóztassanak le.

Jön! Volt egyszer egy muzsikus a Heyman Szinkör legújabb slágere!

Az álom komponál. Egész Szabadka csodájára jár egy Projin Ilona nevű fiatal özvegynek, aki mióta kivették a manduláit, minden éjszaka szebbnél-szebb dalokat hall álmában. Az érdekes álmu asszony azonban délelőttre már elfelejtette a dallamokat. Most azonban minden reggel hét órakor megjelenik házában egy zeneszerző, aki azon frissében lekottázza a megálmódott nótákat. Eddig százhatvan ilyen mély álomban született dalt örökített meg.

Adomány. A beteg óvónőről szóló „Elhomályosuló szemek könyörgése” című cikkünkre N. N. bélyegben 20 leit. Erőss Sándorné részére N. N. (Nagyvárad) 50 leit, A. J. M. (Kolozsvár) 40 leit küldött. — Rendeltetési helyére juttattuk.

A nők kincse

A dr. Szentpéteriné „AZ EN SZAKÁCS-KÖNYVEM” című szakácsművészeti könyv (IV. kiadás) 1000 oldal terjedelemben. A legnagyobb és legteljesebb szakácsművészeti könyv. 1000 darab recepten közli a modern szakácsművészet termékeinek leírását: Levesek, sülték, tésták, befőttek stb. készítését. A leírása olyan háziasszony, hogy aki eddig soha sem főzött, az is tud általa főzni és jó ételeket készíteni. A Szakácskönyv ára díszkötésben 150 lei, fűzve 125 lei. Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál és Füssy József könyvkereskedőnél, Torda.

KÖNYVMEGRENDELŐINKNEK: Dr. Tóth: A szenvedő és győzelmes Krisztus c. művet a tömeges megrendelés miatt csak a megrendelés sorrendjében tudjuk expedálni, miért is kérjük szíves türelmüket.

Ismét betörték a Nagykárolyi Magyar Pártba. Nagykároly. Saját tud. Nemrégiben jelentették, hogy éjjel betörték a Magyar Párt irodájába, de nem vitték el semmit. Ezután vaspánttal látták el az iroda ajtaját. A múlt éjszaka a betörő ismét meglátogatta a pártirodát. A vaspántot lefeszítette s az egyik asztalfiókból ötezer leit vitt el. A nyomozás folyik.

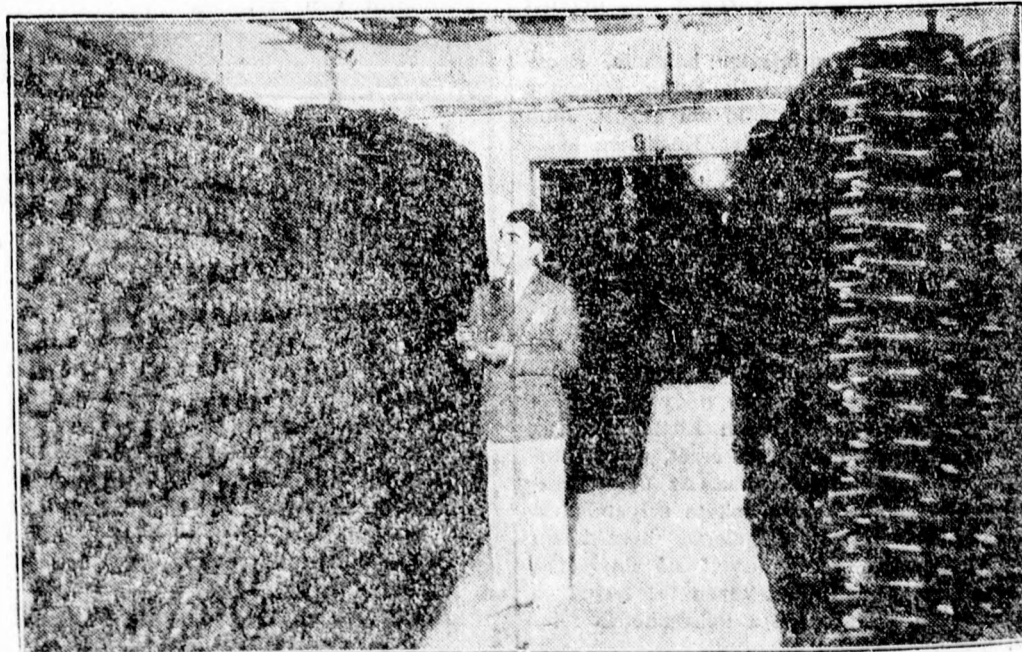
Jön! Volt egyszer egy muzsikus Szőke Szakállal és Verebessel!

Angol tisztnek tilos Szovjet-Oroszországba utazni. A londoni hadbíróság Thomas Clarke tüzérhadnagyot egyévi rangbeli elsőbbségének elvesztésére ítélte fegyvelemsértés miatt, mert szabadságát a hadügyminisztérium engedélye nélkül Szovjet Oroszországban töltötte.

Ismeretlen Holbein-képet fedeztek fel

A York közelében levő Castle Howard ósrégi angol kastélyban egy vastagon átfestett képet találtak. A felső festékréteg gondos eltávolítása után megállapították, hogy a kép Holbeinnek egyik mesterműve, aki 1536-tól 1543-ig bekövetkezett haláláig a királyi udvarban élt. A festmény 1542-ben készült és VIII. Henrik angol királyt ábrázolja.

Amerika legnagyobb pezsgős-pincéje

New-Jersey-ben (U. S. A.) egymillió üveg pezsgőt őriznek az egyik pincészetben, amely a szesztilalom ideje alatt nem kerülhetett már eladásra. Rövidesen újból piacra kerül, mert hivatalos körök véleménye szerint december 5-én fogják megszüntetni az általános szesztilalmat.

Mandzsú rablóknál megtalálták az Irkuckból eltűnt cári kincsek aranykészletének egy részét. Mandzsú kormánycsapatok a minap egy nyolcvan tagból álló bandita sereget lefegyverezve, a zsványok rejtékhelyén 150 darab, egyenként 65 dekás aranyrudat találtak. A sápadt rudak mindegyikében benne van az irkucki cári kincstár címeres jelzése. Megoldódik tehát az Irkuckból regényes körülmények között eltűnt tízezer font súlyú arany titka. Még 1918-ban történt, hogy nem tudni melyik parancsnokló tábornok rendelkezése egy kozák század kíséretével elindult az arany Vladivosztok felé. Közben Gajda cseh légiói rövid időre hatalmukba kerítették a kincset, de a mandzsú határon nyoma veszt az egész szállítmánynak. Most fény derült arra is, hogy miképp került az utóbbi években annyi arany Mandzsúria északi városaiban forgalomba.

JÓLNEVELT GYEREK. A villamoson nincs hely. Egy csomagokkal megrakódott öreg néni, aki áll, megszólít egy ülő kislányt: — Fiáskám nem állnál fel? — A gyermek udvariasan felel: — Nem néni kérem, mert attól félek, hogy akkor el tetszik foglalni a helyemet.

Jön! Volt egyszer egy muzsikus

Victor de Kovával

A tartalékos tiszték kongresszusa. Temesvár. Saját tud. Szombaton és vasárnap a romániai tartalékos tiszték országos nagygyűlést tartottak, Ruzsinszky tábornok, országos elnök elnökele alatt. Elhatározták, hogy a kormánytól ötvenszázalékos kedvezményt kérnek a szövetség tagjai és ezeknek családtagjai részére. Kérik, hogy az osztrák-magyar hadseregéből átvett zászlósokat hadnagyokká léptessék elő, mert a román hadseregben nincsenek zászlósok. Coanda tábornok indítványozta, hogy a szövetség egyes tagjainak szabad legyen képviselőjelöltséget vállalni politikai pártokban, de a javaslatot elvetették. Radulescu ezredes kérte, hogy vegyék fel a szoros kapcsolatot a külföldi frontarcos szervezetekkel. A szombati ülésen Ungurion tartalékos tiszt (Ploest) súlyos kirohanást intézett a kisebbségi magyarságnak az aradi vértanúkkal szemben megnyilvánuló kegyeletes emlékezése ellen. Felmutatta a Neamul Romanasc című újság (Jorga lapja) egy cikkét, amely beszámol arról, hogy október hatodikán az aradi vértanúk emlékére az aradi minorita-templomban gyász-istentiszteletet tartottak. A cikk arról is ír, hogy Kara Győző tanár, az ottani történelmi ásatások vezetője a magyar kormánytól kért anyagi segítséget ahhoz, hogy a vértanúk kiasott földi maradványait egy méltó mauzoleumba helyezhessék el. Coanda tábornok bejelentette, hogy bevizsgálja a hír valóságát. Végül Ruzsinszky tábornokot ismét elnöknek választották.

Életbelépett az új menetrend

Szombaton — 7-én — éjjel tizenkét órától már az új menetrend szerint közlekednek a vonatok

Már ismertettük az új menetrendnek váradi viszonylatban történt változásait, hogy lapelárusítónkat s előfizetőinket tájékoztassuk, most pedig általánosságban közöljük az új menetrend változásait.

A túlzott takarékoság elvei érvényesültek ismét a téli menetrend megállapításánál, mert nemcsak a fűrdővonalakat szüntették meg, hanem különösen a nagyváradi—aradi vonalon egyes vonatpárok leállításával megromlottak a csatlakozási lehetőségek is. Az erdélyi Rapid is csak háromszor közlekedik hetenként s így a külföldi összeköttetésünk sem javult.

A vonatok érkezése és indulása tekintetében lényeges változások nincsenek, ezért csak azokat a járatokat említjük meg, amelyek szombatról vasárnapra virradólag kezdve többet nem közlekednek.

Megszűnik Várad és Arad között a mindkét helyről reggel 8 órakor induló személyvonat, amelynek következtében a postaküldemények továbbítása is minden helyről tizenkét óráig késedelmet szenved. Nem fog közlekedni Temesvárról Aradra az éjjeli 12 óras vonat, ugyancsak nem jár Aradról a délelőtti 11 óras vonat. Leállították a piski—petrozsényi vonalon a Piskiről déli 2 órakor induló személyvonatot és ugyancsak annak Lupényből este 9 órakor induló ellenvonatát.

Nem közlekedik Szében és Alvinc között a Szébenből déli 12 órakor és az Alvincről este 8 órakor induló vonat. Megszűnt a csatlakozás Barzoviaról reggel 5 órakor Oravica felé és ugyancsak visszafelé délután 4 órakor nem indul többet Oravicáról csatlakozó vonat. Oravica és Anina között naponként csak egy vonatpár fog közlekedni, beszüntették Oravicától kiindulólag a déli vonatot és ugyancsak az esti 7 óras ellenvonat sem indul már vasárnapról kezdve.

A székhely körvasutakon csak egyes vonalrészeket szüntettek meg járatokat, így Gyimes felé nem lesz csatlakozása a Vásárhelyről reggel 8 óra 40 perckor induló vonatnak, a Mádéfalva—Brassó közti szakaszon leállították a Csikszederáról délután 2 órakor induló vonatot és ugyancsak nem fog közlekedni az esti 10 óras vonat Brassóból Mádéfalva felé.

Nem közlekedik Segesvár és Udvarhely között a Segesvárról este 8 órakor induló vonat és a reggeli 5 óras udvarhelyi vonat sem. Nagybánya és Szatmár között nem fog közlekedni a két déli vonat és pedig a Nagybányáról délelőtti 11 órakor és a Szatmárról déli 1 óra 40 perckor induló vonatok.

KÖZGAZDASÁG

Képek a budapesti virág- és gyümölcskiállításról

A magyar főváros iparszarnokában megszokott kiállításoktól eltérően, a virág- és gyümölcstermelők mutatták meg, mit produkálhat az emberi tudás és szorgalom. Nem az áru-mintavásárok hőmpölygő áradata, hanem a természet szépségeiért lelkesedők kisebb, de áhítatos csapatai bámulják itt egy kis ország nagy haladásának eredményét.

Virágok között.

Az iparszarnok főbejáratánál kezdődő kupaalatti részt a fővárosnak már Európá-hírességű kertészete foglalja el. A deszkapadlóra varázsolták ezer és ezer gyepféglából a Margitsziget csodás szőnyegágyait szebbnél-szebb virágbetétekkel. Oly eleven, üde, mint ha évek gondos munkájának háborítatlan eredménye és nem az egyhetes kiállítás postamunkája lenne. Két oldalt magánkertészetek remekei láthatók.

A kertrendezések művészi miniatűrjei erősítik meg a németből eredő közmondást: „ha szűk a lakásod, told meg a kerttel.” Nincs az a perzsaszőnyeges lakás, amely egy ily kertecske szépségével felvehetné a versenyt. Különösen divatba jött a sziklacsoportokkal való kertdíszítés, amely a megfelelő növények beillesztésével messze tájak képét hozza valószínűsággan elénk.

A virágok kiállítása szegényebb. Az őszi-rózsák, krizantémumok még nem érkeztek be, csak előfutárjaik. A rózsák, szekfü már letűnt s így verseny nélkül pompáznak a dáliaik. Versenyben sem kellene őket féltetni. Elképzelhetetlen formákban, színekben napraforgó nagyságu virágok ejtik bámulatba a nézőt. Átvette a természet is a futuristák csapongó stílusát a dáliaik virágának megalkotásánál.

Almák.

Nagy haladást mutat az alföld az almák termelésében. Az összes gyümölcsfajok között legtöbb fajtát az almákban találunk. Ez ugyan nem előnye az exportra törekvő tömegtermelésnek, de egyes fajták favorizálása már is megállapítható. Jonathán, Arany parmen, kanadai ranet megtalálhatók a legtöbb termelőnél. Külön csoportban találjuk a különböző vidékeken termett Török Bálint almát és az egyes vidék talaj- és éghajlatviszonyai érdekes változatokat mutatnak ugyanazon fajta gyümölcsnél.

Barack.

Legnagyobb előretörést az őszibaracknál látunk. Ebben a Dunántul és Pest környéke vezet. A céltudatos tömegtermelés itt már szép eredményt mutat. Csak 4—5 fajtával találkozunk. A sárga húsú Elberta és Miller Kling illata messziről odacsalja a kiállítás látogatóit. Ezek mellett még a Lord Palmertben és a Szögi duranci található legtöbb termelőnél. Ha megemlítjük még a néhány helyen található Campient és néhány elkésve ért Mezőkomáromi durancit és Olga királynőt, úgy felsoroltuk az összes termelés alatt lévő szeptember végén érő fajokat.

Körte.

Nógrád megye és Mátraalja szerepel a körtékben, de igen szép és némes fajokat mutat be a Nyírség is. E gyümölcsnél is megállapítható a tömegre termelés, amely első keléke az exportnak. Minden körtetermelő vidék a körték királyát, a Bose kobakot, igen szép példányokban mutatja be. E mellett még 4—5 fajta van favorizálva. Régi termelők több „ismeretlen”-t is bemutatnak, ezek azonban elenyésznek a tömegtermelésre kiválasztott fajták mellett. A körték termelésében gróf Széchenyi-Wolkenstein Ernőné gyümölcsészete vezet.

Szőlő.

Nagy haladást mutat a magyar szőlészet. A csemege- és borszőlő termelése köztudomás szerint válságban van. A bornak túltermelése,

vagy még inkább fogyasztásának fokozatos csökkenése miatt a borszőlők termelését már nem tekintik jövedelmező foglalkozásnak. A csemegezőlők termelésében is igen nehéz versenyt fejtenek ki a szőlőtermő országok, hogy értékesíteni tudják termésüket. Jó jövedelmezőséget csak a télire eltett szőlő biztosít. Erre pedig különleges fajták az alkalmások.

A magyar szőlészetnek egy elhunyt nagysága, Mathiász János állított elő számos új fajtát, amelyek a téli álló szőlő kívánságainak megfelelnek. Mathiász János szőlőnemesítő telepét a magyar állam átvette és folytatja Mathiász rendszere szerint a szőlőfajok nemesítését. Egész sora teremődött így meg az új fajtáknak. Az irányzat a nagyszemű szőlők termesztése, mert a külföld ezt jobban kedveli. Oly szőlőfajtákat állítottak elő, amelyek felülmúlják összes eddig ismert fajtáinkat s így megtehetik azt a luxust a külföldi eladásra szánt szőlőknél, hogy nem szürke nemzetközi hangzásu, de tőzsgyökeres magyar nevekkel keresztelték el. Így: Tompa Mihály, Erzsébet királyné, Munkácsy Mihály, Jókai Mór stb. neveket kaptak az új fajták.

Tanulságok.

A magyar szőlő- és gyümölcsvédelmet a hatósági támogatás mellett, ma már három vegyigár készítménye biztosítja. Negyedik a magyar dohányjövődék, amely egy magyar vegyész mérnök találmánya szerint a világ legjobb és legolcsóbb nikotinját veszi ki a dohánylevelekből. Az állati kártevők (rovarok) elleni védekezés ma már elég olcsón elvégezhető Magyarországon. Milyen hátrányban vagyunk ezzel szemben mi, akik ily hatásos védekezőszert nem szerezhettünk be, dacára annak, hogy az amerikai pajzstetű már nálunk is felütötte a fejét. A mezőgazdasági kárnárnak és szindikátusoknak mindent el kellene követni, hogy a magyar gyártmány nyers Nikotin előtt megnyílják a román határ.

Ugyancsak elő kellene segíteni, hogy a kiváló új magyar szőlőfajtákból a romániai szőlőtermelők ide alkalmas fajtákat természetessé tartsanak. E nélkül a román csemege szőlőtermelés lemarad a külföldi piacokról, mert versenyen felül fog ott állani a magyar szőlő.

A kiállítás megtekintésénél a budapesti kertészeti tanintézet egy idős tanára között velünk figyelemre érdemes esetet. Egy angol gyümölcsnagykereskedő vizsgálta a magyar almákat. Izre, de különösen színe kiválóknak találta, azonban az angliai piacra mégis alkalmatlannak jelezte. Az ok első hallásra különös: túl nagyok találta azokat. Az angol fogyasztóközönség nem kéló, de darabszámra vásárolja az almát. Mint mi a narancsot. Így megijed a 20—25 dekás példányoktól. E bajon azonban könnyen segíthetnek a magyar gyümölcstermelők, ha elég lesz a termésük. Ma még a belföldi fogyasztást sem fedezi.

Dr. Kaczián Kálmán.

Tőzsdei deviza- és valuta-árfolyamok. (Bukarest, október 9.) Devizák: Párizs 6.59—6.58 fél, London 528—518, Newyork 118—108, Milánó 8.97—8.85, Zürich 32.93—32.60, Brüsszel 23.60—23.45, Berlin 41—40, Amszterdam 68.35—67.85. Valuták (effekt.): Francia fr. 6.60—6.90, svájci frank 32.55—33.40, belga frank 23.50—23.80, fontsterling 520—530, olasz lira 8.80—9.25, török lira 78—81, dollár 110—120, birodalmi márka 39.80—41.50, holland forint 67—69, cseh korona 4.95—5, pengő 23—24, osztrák silling 20—22, zloty 18.80—19.50, dinár 2.20—2.50, drachma 1—1.10.

Zürichi zárlat. Párizs 20.19 hétnyolcad, London 15.91, Newyork 338 fél, Brüsszel 71.90, Milánó 27.08, Madrid 43.12, Amszterdam 208.10, Berlin 122.85, Bécs 72.53 (56.75), Prága 15.32, Varsó 57.70, Belgrád 700, Bukarest 308.

Könyvudonság!

GERELY JOLÁN

A MŰVELT LEÁNY

Ez az első kat. szellemű leányoknak írt illemkönyv. A pedagógusok kezében pompás vezérfonal, a fiatal leányoknak pedig szeretettel eligazító jóbarát, a társadalmi élet sok külsőjét is megkiváló szövevényében.

Csinos kiállításban, amatőr-kötésben, tetszetős, modern borítólapal. Ara 84 L. és portó.

Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

SPORT

Nemes ismét megnyerte a 400 méteres síkfutást és Gál a marathoni futást a Balkán-olimpián

— Románia harmadik az összesített pontversenyben —

Athénből jelentik: A Balkán-olimpia utolsó napján több mint 50.000 néző jelent meg. Az angol flotta tengernagya és vezárkari főnöke is végignézte a küzdelmeket. Az angol flotta zenekara a résztvevő államok himnuszait játszotta, amelyre felvonultak a versenyzők. Az utolsó nap részletes eredményei a következők:

1500 m. síkfutás: 1. Tsulakalas (görög) 4 p 12 mp. Uj balkán rekord. 2. Georgakopoulos (görög) 4 p 12.4 mp. 3. Krevs (jugoszláv) 4 p 13.2 mp.

Gerelyvetés. 1. Michalopoulos (görög) 57.28 m. 2. Papageorgiu (görög) 55.94 m. 3. Kovacevici (jugoszláv) 56.68 m.

400 m. síkfutás: 1. Nemes (román) 51.4 mp. 2. Passi (görög) 51.6 mp. 3. Stavrinis (görög) 52.4 mp.

4x100 m. staféta: 1. Görögország 43.3 mp. 2. Törökország 44.4 mp. 3. Jugoszlávia 45 mp.

Hármasugrás: 1. Paterakis (görög) 13.89

m. 2. Mikits (jugoszláv) 13.72 m. 3. Lambrahis (görög) 13.23 m.

Rudugrás: 1. Doiceff (bolgár) 3.90 m. Uj Balkánrekord. 2. Andreopoulos (görög) 3.70 m. 3. Mitrofanis (görög) 3.60 m.

110 m. gátfutás: 1. Mautikas (görög) 11.9 mp. Balkánrekord. 2. Ivancici (jugoszláv) 16 mp.

Marathoni futás: 1. Gál (román) 3 óra 2 perc 41 mp. 2. Kyryakidis (görög) 3 óra 5 p. 3. Spuru (jugoszláv).

Elsőnek a görög Stefanov érkezett a stadionba, de 50 méterrel a cél előtt Gál utólérte. A kimerült görög versenyző néhány méterrel a cél előtt ájultan esett össze.

A versenyek befejezése után összeállították az általános pontversenyt, amely a következő: 1. Görögország 169 pont. 2. Jugoszlávia 108 pont. 3. Románia 61. 4. Törökország 61. 5. Bulgária 53. 6. Albánia 7.

Belföldi sporteredmények:

Ploesti. Tricolor—Brasovia 4:1 (1:1). Nemzeti bajnoki mérkőzés. A Brasovia szerzi meg a vezetést Vogel révén, amit a Tricolor Roman révén kiegyenlít. A második félidőben fölénybe kerül a Tricolor és Dragomirescu (2) és Dumitrescu góljaival biztosan győzött.

Margitta. Testvérség (Nagyvárad)—Viktoria 3:1 (2:0). A nagyvárad kerület bajnokságában vezető margittai csapat veresége meglepetés.

Dicsőszentmárton. MSE (Marosvásárhely)—Stiela 1:1 (1:0). Bajnoki mérkőzés, amelyet mindkét fél megóvott. Az MSE kifogásolta a Stiela kapusának igazolványát, míg a Stiela azért óvott, mert a vásárhelyi csapat tagjai igazolványaikat nem tudták felmutatni.

Szászrégen. Victoria—Dácia (Dicsőszentmárton) 2:0 (2:0). Bajnoki mérkőzés, amelyet a Dácia megóvott, mivel a Viktoriában három igazolatlan játékos játszott s így a Victoria két pontját valószínűen a Dácia javára írják.

Máramarossziget. Astra—Törökvis 2:1 (1:0).

Külföldi sporteredmények:

Kopenhága. Dánia Finnországot 2:0 (1:0) arányban legyőzte. A mérkőzést huszonötezer főnyi közönség nézte végig.

Prága. Sparta—Nachod 6:3 (4:0), Slavia—Zidenice 3:2 (1:1). Bohemians—Teplitz 3:2 (3:0). Viktoria Ziskov—Kladno 3:1 (1:0).

Bécs. Rapid—Admira 6:2 (4:1). FAC—FC Wien 3:2 (1:2). Ausztria—WSC 4:3 (1:3). Hakoah—WAC 10 (0:0).

A magyarországi I. profiliga góllövő rekordlistáján Toldi vezet 7 góllal, utána Avar, Nemes, Rókk és Vincze következnek egyaránt 5—5 góllal.

A magyar teniszesezők Zágrábban tegnap szereztek első győzelmüket a párosban. A jugoszlávok 2:1-re vezetnek. Ma két szingli lesz: Bánó—Kakuljevics, Kehrling—Pallada.

Az olasz válogatott futbalcsapat október 22-iki budapesti meccsért 50.000 lírát kap a magyar szövetségtől.

A balillák futbalcsapata Romában 4:3 arányban győzött a német ifjusági válogatott ellen.

Az első magyar nehézsúlyú profi öklövívő bajnokság döntőjében Csizsár legyőzte Kőrösi. Eleinte úgy látszott, hogy Csizsár kiüti ellenfelét, de Kőrösi nagyszerűen tartotta magát.

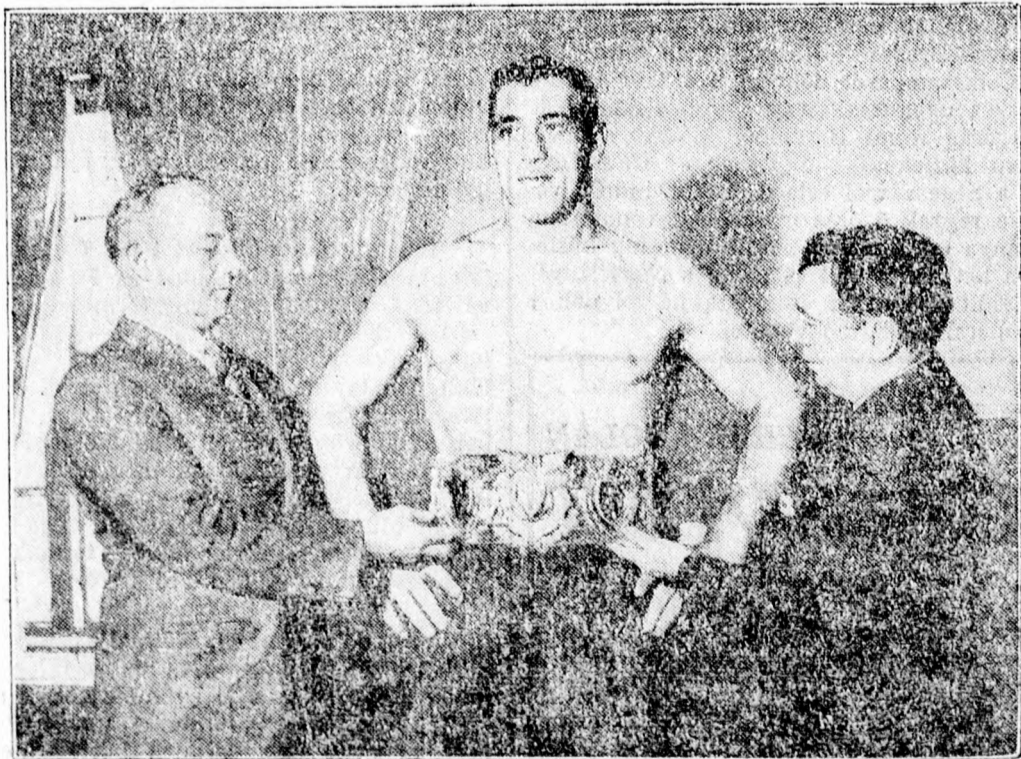
Világrekordot szőtt Den Ouden holland bajnoknő: 300 méteren 3 p. 58 mp.-et.

Magyarországon a marathoni futóbajnokságot ismét Galambos (ESC) nyerte 2 óra 46 p. 2 mp. alatt. Nagy meglepetésre Kuzbel (BBTE) lett a második és Gégény (ESC), aki a táv feléig vezetett, a harmadik helyre szorult. 4. Zelenka (Salgótarján), 5. Csonka (Szeged), 6. Gyetvay (Szeged).

Krahwinkel a meráni teniszdöntőben is legyőzte Aussemet, akár Budapesten, a szetarány 6:3, 6:1 volt.

Stájerország atlétái Grácban 55:50 arányban legyőzték a Dunántúl válogatottait.

Az olasz atléták Páduában 93:65 arányban legyőzték a svájciakat, pedig nem nagyon erőltették meg magukat, még a világrekorder Beccali is 3 p. 59.8 mp.-et futott 1500-on.

Carnera a világmesteri övvel

Carnera az olasz óriás boxfenomen, aki egyidőben az összes box-osztályok világmestere, új küzdelemre készül. Képünk a világmesteri övvel ábrázolja. Az öv csak abban az esetben megy át az ő tulajdonába, ha másodszor is győzni fog a világbajnoki címért folytatott boxmérkőzésen. Balra Carnera mellett áll John Kilpatrick a newyorki Madison Square Garden vállalat elnöke és jobbra Jimmy Johnston, a vállalat menedzsere.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 8 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Allástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.

Alkalmazás

Kötélverő segédet azonnal felvesz Tondl Lajos, Maghita, Vlahuța 2.

Fiatal keresztény házaspár házmesteri vagy háziügyelői állást keres. — Cim Ösengeri u. 25-a (Szuterin).

Különféle.

Iskolabajaro gyermek vagy diák ellátásra felvételi, cím: Alex Russó 2. (volt Károly-utca) Velencon.

A Kat. Kőr házfelügyelője Nagyvárad, vállal káposztagyululást, ugyanott hordósrótok is kaphatók.

Egy súllyesztős Singer varrógép eladó. Nagyvárad, Str. Luuga 4.

Középkorú nő házzetőknek vagy gyermek mellé ajánlkozik, vidékre is. Cim: Nagyvárad, Lukács György-u. 43.

Adás-vétel.

PUHA OLMOT állandóan vesz a Szent László nyomda r. t. Oradea, Str. Regele Carol No. 5.

Az érdekelt előfizetőink szíves figyelmébe. Felkérjük t. előfizetőinket, hogy hátralékos és esedékes díjaikat címünkre átutalni sziveskedjenek, nehogy lapunk küldése ennek elmulasztása esetén, akadályba ütközzék.

Lakás

Két szoba, konyha, előszoba minden mellékkel. Kiadó. Bothlen-u. 24.

Négyszobás, modern lakás nov. 1-re kiadó, Szaniszló u. 27. sz.

Körpontonban különbejáratu, elegáns, butorozott szoba kiadó. Phoenix-trafik. Szilágyi Dezső-u. 6.

Kiadó kétszobás, modern lakás, Nagyvárad, Kőrös-u. 15.

Két- és háromszobás, fürdőszobás lakások november 1-re kiadók, Berkovits Ferenc-utca 38.

Két szoba, konyha, mellékkel. Kiadó. Temető-u. 11.

Egy kétszobás utcai és egy egyszobás udvari lakás kiadó november 1-re, Kőrös-utca (Str. Take Jonescu) 41.

2 garzonszoba, előszoba bejárattal azonnali kiadó, irodának alkalmas. Str. Moldova (Kálvária-u.) No. 18.